

DAGENS

OPINION

Under valgkampen i oktober sidste år demonstrerede Bevægelsen for Børn & Unge på Christiansborg Slotsplads for at sende et signal til landets politikere om at prioritere børn og unges trivsel.

Foto: Emil Helms/Ritzau Scanpix

Børnenes statsminister, er du der stadig?

Det er uklart, hvad SVM-regeringen konkret vil gøre for at bekæmpe den nuværende mistrivsel blandt børn og unge. Vi foreslår, at der nedsættes en permanent børne- og ungekommission, der samarbejder på tværs af ministerier, skriver fire medlemmer af bestyrelsen for Dansk Selskab for Folkesundhed.

[Helle Terkildsen Maindal](#), [Nana Folmann Hempler](#), [Christina Bjørk Petersen](#) og [Maj Britt Nielsen](#) | 30/01/2023

Så blev det 2023. Det er også starten på udmøntningen af SVM-regeringens fremlagte regeringsgrundlag. Det bliver et spændende år på sundhedsområdet, hvor der er lagt op til reformer, investeringer og modernisering.

Vi ved, at trivsel og sundhedsadfærd hænger sammen. Det gælder også blandt børnene

---

Men hvordan er børnenes sundhed og trivsel tænkt ind? Er det helt glemt? Nej, et godt stykke inde i regeringsgrundlaget nævnes en intention om at skabe bedre trivsel og sundhed blandt børn og unge.

Der står blandt andet: 'Det er velkendt, at de gode og sunde vaner grundlægges i barndommen, og der foreligger omfattende viden om, hvad en sund start betyder for resten af livet. Regeringen vil løfte sundheden og trivslen blandt børn og unge og på tværs af bl.a. sundheds-, kultur og børne- og skoleområdet og tage initiativ til en forebyggelsesplan målrettet børn og unge'.

Kigger vi nærmere på regeringsgrundlaget, er det imidlertid ikke klart om, eller hvordan børnenes forebyggelsesplan indgår i de instanser, som er nedsat eller nedsættes af den nye regering, herunder Robusthedskommissionen, Strukturkommissionen og det Nationale Prioriteringsråd.

En ting er i hvert fald sikker, nemlig at vi fra Dansk Selskab for Folkesundhed appellerer beslutningstagerne til en mere målrettet investering på børne- og ungeområdet. Hvorfor?

Ja, fordi børn og unges trivsel og mentale sundhed er et stort og stigende folkesundhedsproblem, som kræver sundhedsfremmende levekår og forebyggelsesaktiviteter, og fordi børnene er vores fremtid.

Om børns sundhed og sygdom

Mange børn har det rigtig godt og er i balance, mens andre har udfordringer med periodevis dårlig trivsel eller psykisk sygdom. Desværre peger nye tal på, at et stigende

antal børn og unge trives dårligt mentalt.

En række danske undersøgelser viser, at hvert sjette barn under ti år i Danmark har mentale helbredsproblemer. Dertil kommer, at mere end hver syvende ung er diagnosticeret med en psykisk sygdom, inden de fylder 18 år.

Det tegner et bekymrende billede af, at alt for mange børn og unge mistrives. Især børn og unge i familier med lavere indkomst- og lavere uddannelsesniveau rammes hårdest, og den sociale ulighed i sundhed er markant allerede tidligt i livet.

Vi ved, at trivsel og sundhedsadfærd hænger sammen. Det gælder også blandt børnene, hvor også den stigende forekomst af overvægt er et alvorligt folkesundhedsproblem.

En rapport udarbejdet af Statens Institut for Folkesundhed, SDU i 2020 viser, at 14 pct. er overvægtige ved skolestart (6-7-årige), mens tallet stiger til 19 pct. ved udskoling (14-15-årige).

Overvægt og særlig svær overvægt er forbundet med alvorlige konsekvenser for den enkelte såvel som for samfundet. Den stigende forekomst af overvægt blandt børn er derfor særligt bekymrende, idet især børn med overvægt har en øget risiko for at opleve stigmatisering, psykosociale og mentale problemer.

Brug for strategi mod mistrivsel

Alt for ofte bliver disse forskellige udfordringer samlet i en kasse, der hedder 'børns trivsel'.

Pia Jeppesen, professor og overlæge i børne- og ungdomspsykiatri skrev i [sin nytårstale i Dagens Medicin](#):

Der er brug for en plan for, hvordan regeringen ønsker at 'løfte sundheden og trivslen blandt børn og unge'

'Den største fare er, at vi undervurderer kompleksiteten af problemerne og vælger de overfladiske *quick fixes* for at gøre noget hurtigt. Vi har brug for en langsigtet national strategi for udvikling, forskning og innovation på psykiatriområdet'.

I Dansk Selskab for Folkesundhed er vi meget enige i, at der er brug for en stærk strategi på psykiatriområdet, men det samme er gældende for børn, der ikke (endnu) er syge, men mistrives på forskellige måder. Hvis vi vil bremse den voksende forekomst af mistrivsel, er der behov for handling.

Er vi på bar bund? Nej, der er en voksende dokumentation for gavnlige effekter af en lang række psykologiske og pædagogiske indsatser, der kan forebygge mentale helbredsproblemer ifølge nyeste rapport fra Vidensrådet for forebyggelse.

Denne viden anvendes desværre kun sporadisk i Danmark. Det betyder, at børn og unge i Danmark ikke har systematisk og ensartet adgang til forebyggelse og behandling af god kvalitet, fordi vi ikke udnytter den eksisterende viden på området.

Ond spiral

Der er brug for at understøtte implementeringen og udbredelsen af eksisterende viden om effektive virkemidler, men også at vi tør tænke langsigtet og på tværs af sektorer.

Det er ikke forældrene eller børnene, der bærer ansvaret. Vi har alle et ansvar for at skabe bedre rammer for børns sundhed og trivsel.

Hvis der ikke sættes ind tidligere over for børn og unges mentale helbredsproblemer, kan det udvikle sig til mere alvorlig psykisk mistrivsel. Vi ved, at denne mistrivsel kan medføre senere nedsat livskvalitet, tilknytning til uddannelse og arbejdsmarked med store konsekvenser for den enkelte, familier, men også for samfundet som helhed.

Vi ved også, at social ulighed i sundhed i barndommen påvirker både fysisk og mental sundhed, samt risiko for egentligt psykisk sygdom, senere i livet.

Risikoen øges under en række belastende livsomstændigheder som dårlige familieforhold, ledighed og fattigdom, dårlige sociale relationer og fællesskaber, ringe boligforhold og sociale belastninger i det hele taget.

Der er brug for en plan for, hvordan regeringen ønsker at 'løfte sundheden og trivlsen blandt børn og unge', som også har blik for at reducere den sociale ulighed.

Rynkede bryn fra Dansk Selskab for Folkesundhed

Det er positivt, at regeringen vil nedsætte en sundhedsstrukturkommission i stedet for hovesaløsninger. Men hvordan sikrer vi, at arbejdet foretages med en god balance mellem sundhed og sygdom?

Vi har ikke råd til at lade være, og vi kan heller ikke være det bekendt

---

I sundhedsvæsenet er der store udfordringer med kapacitet og personalemangel, hvilket nemt kan medføre, at behandlingsområdet får den største opmærksomhed. Derudover sidder Strukturkommissionen kun et år, hvorefter den skal barsle med en samlet reform, der en gang for alle løser sundhedsvæsenets strukturelle problemer.

Det er urealistisk og uambitiøst. Særligt, fordi børne- og ungeområdet går på tværs af forvaltningsområder og ministerier. Vi bliver nødt til at holde fast i nogle grundlæggende værdier i bestræbelserne på at øge børnenes sundhed.

Arbejdet skal foregå med fokus på værdier som kultur, lighed i sundhed og på at skabe løsninger lokalt, dvs. der hvor børnene lever, leger og går i skole. Det kalder på proaktivt samarbejde mellem områder inden for kultur, skole og uddannelse, integration mv.

Vi foreslår, at der nedsættes en permanent børne- og ungekommission, der løbende udarbejder analyser og reformforslag, og som samarbejder på tværs af områder og ministerier. I halen af en sådan kommission må der følge nye politikker og handleplaner, der kan hjælpe relevante aktører til at skabe nye løsninger.

Ingen børn vælger selv at mistrives eller at vokse op med overvægt og de dertil følgende konsekvenser. En koordineret indsats på tværs af forvaltningsområder og i samarbejde med de relevante målgrupper skaber en stærkere stemme til at imødekomme børns og familiers behov i fællesskab.

Sundhedsfremme og forebyggelse handler langt fra kun om de enkelte indsatser – det handler om at skabe grundlæggende levevilkår gennem strukturelle tiltag, der øger mulighederne for leve det sunde liv.

Har vi råd til det? Vi har ikke råd til at lade være, og vi kan heller ikke være det bekendt! Alternativet er, at vi drukner i sundhedsudgifter i fremtiden, og den arv kan vi ikke belaste vores børn med.

Læs også:

Pia Jeppesen: [Alle børn og unge har ret til mental sundhed: Her er de vigtigste opgaver, vi skal løse for at nå målet](#)

Helle Terkildsen Maindal

professor og forperson, Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet, og Dansk Selskab for Folkesundhed

[Flere indlæg](#)

Nyeste indlæg

[Flere indlæg](#)

Nana Folmann Hempler

seniorforsker og teamleder og bestyrelsesmedlem, Steno Diabetes Center Copenhagen og Dansk Selskab for Folkesundhed

[Flere indlæg](#)

Nyeste indlæg

[Flere indlæg](#)

Christina Bjørk Petersen

forskningsleder og forperson-elect, bestyrelsesmedlem, Statens Institut for Folkesundhed, SDU, og Dansk Selskab for Folkesundhed

[Flere indlæg](#)

Nyeste indlæg

[Flere indlæg](#)

Maj Britt Nielsen

seniorforsker og bestyrelsesmedlem, Statens Institut for Folkesundhed, SDU, og Dansk Selskab for Folkesundhed